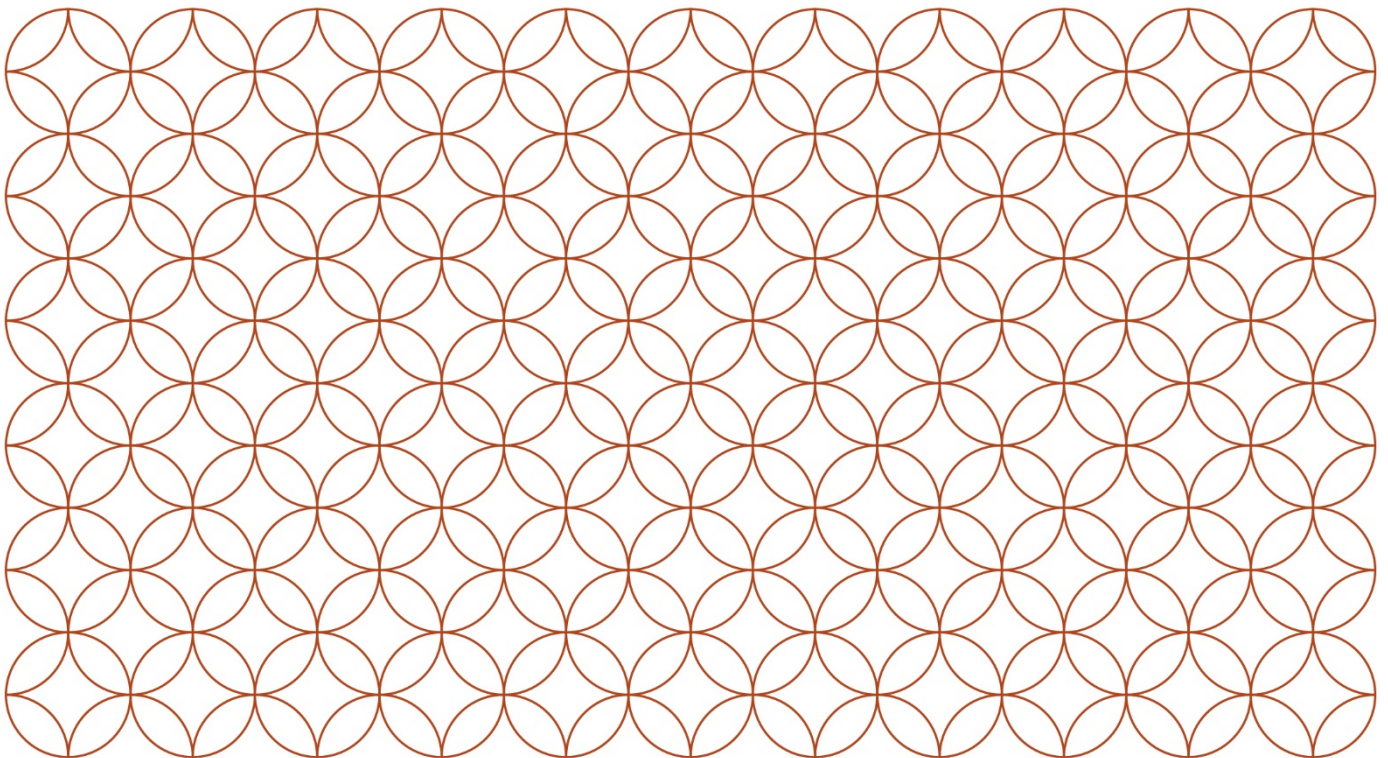

REDOVISNING AV
REGERINGSUPPDRAG

Redovisning av uppdrag Främja digitalisering

Skolverket

Publikationen finns att ladda ner som kostnadsfri
PDF från Skolverkets webbplats:

www.skolverket.se/publikationer

Dokumentdatum: 2022-02-28

Diarienummer: 1.1.2-2022:103

Skolverket, Stockholm 2022

Sammanfattning

Den här redovisningen syftar till att ge en översiktlig bild av Skolverkets genomförda insatser inom uppdrag Främja digitalisering under 2017–2021 samt ge en aktuell bild av hur läget ser ut i skolväsendets verksamheter idag. Skolverket har även ett sektorsansvar för skolväsendets digitalisering och ett uppdrag att digitalisera de nationella proven. Arbetet med dessa tre uppdrag sker parallellt och samverkar för att skapa förutsättningar för skolväsendet att nå målen i den nationella digitaliseringsstrategin. Därför nämns insatser inom dessa uppdrag i denna redovisning.

Skolverket har under den aktuella perioden förtydligat och förstärkt digitalisering i samtliga läro-, kurs och ämnesplaner samt tagit fram och erbjudit ett stort antal material för att stödja skolväsendet i arbetet med att utveckla verksamheternas digitalisering.

Under 2022 planerar Skolverket att ge ett fortsatt och utvecklat stöd för huvudmannens styrning och ledning av skolans digitalisering samt erbjuda lärare kompetensutveckling inom programmering. Vi ser även behov av och möjligheter att fördjupa samverkan med relevanta myndigheter och andra aktörer för att skapa goda nationella förutsättningar för skolväsendets digitalisering.

Skolverkets uppföljningar av digitaliseringsstrategin visar på fortsatta utvecklingsbehov kopplat till strategins tre fokusområden. Skolverket bedömer att det är fortsatt viktigt med en nationell strategi som pekar ut en gemensam riktning för skolväsendets digitalisering. Vi bedömer även att det är viktigt att fortsatt identifiera och stödja de huvudmän som har stora utvecklingsbehov kopplat till målen i strategin.

Om uppdraget

Av regleringsbrevet för 2021 framgår att Skolverket ska arbeta med att främja digitaliseringen inom skolväsendet och underlätta för skolor och huvudmän att ta tillvara digitaliseringens möjligheter i undervisning och administration. I detta ingår även att genomföra insatser för att höja lärarnas kompetens inom distans- och fjärrundervisning. Arbetet ska utgå från den nationella digitaliseringsstrategin för skolväsendet (U2017/04119/S). I arbetet ska även ingå att följa upp målen i

strategin och vilket genomslag den får i verksamheterna. Skolverket ska föra en dialog med Sveriges Kommuner och Regioner om arbetet.

Den nationella digitaliseringsstrategin innehåller tre fokusområden som sammantaget ska leda till att det övergripande målet för strategin uppnås. Varje fokusområde innefattar ett övergripande mål och flera delmål som ska uppnås till 2022. De tre fokusområdena är:

- Fokusområde 1, Digital kompetens för alla i skolväsendet
- Fokusområde 2, Likvärdig tillgång och användning
- Fokusområde 3, Forskning och uppföljning

Myndigheten har även ett sektorsansvar för skolväsendets digitalisering (Förordning 2015:1047) samt uppdrag att digitalisera de nationella proven (U2017/03739/GV).

Skolverkets mål i arbetet med uppdraget

För uppdraget om att främja skolans digitalisering har Skolverket tagit fram en verksamhetslogik, vilken reviderats under 2021. Syftet med verksamhetslogiken är att konkretisera och tydliggöra målen i den nationella digitaliseringsstrategin för skolväsendet. Verksamhetslogiken synliggör och konkretiserar genom följande fyra uppdragsmål vad Skolverkets arbete ska resultera i:

Uppdragsmål 1: Verksamheterna inom skolväsendet tar tillvara digitaliseringens möjligheter genom:

- förbättrad undervisning och lärmiljö som utgår från alla barns och elevers behov och förutsättningar
- förbättrad arbetssituation och minskad administrativ belastning för lärare och annan pedagogisk personal
- mer långsiktigt hållbara system och processer inom skolväsendet

Uppdragsmål 2: En adekvat digital kompetens hos alla barn och elever genom:

- en ökad förståelse för digitaliseringens påverkan på samhället
- att bättre kunna använda och förstå digitala verktyg och medier
- ett ökat kritiskt och ansvarsfullt förhållningssätt
- en stärkt förmåga att lösa problem och omsätta idéer i handling med stöd av digitala verktyg och medier

Uppdragsmål 3: Kunskapsunderlag och forskning används mer systematiskt i utvecklingen av skolväsendets digitalisering genom:

- ökad tillgång till forskning, kunskapsammansättningar och resultat från omvärldsanalyser
- ökad kunskap om forskningsresultat och annan relevant kunskap för utveckling av undervisning

Uppdragsmål 4: Förbättrade nationella insatser för skolutveckling genom:

- kontinuerlig uppföljning av digitaliseringsstrategins måluppfyllelse i skolväsendet
- en systematisk uppföljning och utveckling av främjandeuppdragets insatser
- samordning med andra nationella insatser inom digitaliseringsområdet som Skolverket ansvarar för

Redovisningens upplägg

Redovisningen syftar till att ge en översiktlig bild av Skolverkets genomförda insatser under 2017–2021. Utifrån målen i uppdragets verksamhetslogik beskrivs vilka behov som identifierats för att respektive mål ska bli uppfyllt, vilka insatser Skolverket har genomfört för att nå det aktuella målet samt en lägesbeskrivning av tillståndet i verksamheterna idag i relation till målet.

Skolverket erbjuder ett brett utbud av insatser för att stödja den digitala kompetensen inom skolväsendet. På Skolverkets webb finns sammanlagt 22 moduler¹, 8 webbkurser² samt ett 50-tal kortare stödmaterial kopplat till digitalisering tillgängliga för målgruppen. I denna redovisning lyfter vi fram exempel på insatser som kan kopplas till respektive mål. En förteckning över Skolverkets samlade insatser och tillgängliga data över användande/deltagande finns i bilaga 1. För att tillgängliggöra material har Skolverket valt att publicera vissa stödmaterial utan inloggning, till exempel gäller detta för modulerna på Skolverkets lärportal³ och för de kortare stödmaterial som publiceras på skolverket.se Detta skapar en ökad tillgänglighet för användaren men begränsar möjligheten till uppföljning av användandet.

Lägesbeskrivningen för varje mål utgår dels utifrån Skolverkets uppföljning av den nationella digitaliseringsstrategin 2021⁴, dels utifrån en kartläggning av huvudmännens tekniska miljö och förutsättningar som genomfördes i juni 2021.⁵ Om inte annat anges är de resultat som beskrivs i denna redovisning hämtade från Skolverkets uppföljning av digitaliseringsstrategin 2021.

Redovisningen avslutas med en framåtsyftande del där vi beskriver Skolverkets planerade arbete med uppdraget under 2022 samt vilka behov Skolverket

---

¹ Skolverkets moduler har tagits fram utifrån en strukturerad modell för kollegialt lärande. Modulerna finns tillgängliga utan inloggning på [Skolverkets lärportal](#).

² Skolverkets webbkurser är onlinekurser som kan användas i arbetslag eller på egen hand. Webbkurserna finns tillgängliga under inloggning på [Skolverkets utbildningsportal](#).

³ www.larportalen.skolverket.se

⁴ Skolverket, 2022, *Uppföljning av den nationella digitaliseringsstrategin 2021*

⁵ PWC, 2021, *Införande av digitala nationella prov - En kartläggning av huvudmännens tekniska miljö och förutsättningar*.

identifierat på en övergripande nivå för fortsatta nationella prioriteringar inom området skolväsendets digitalisering.

Uppdrag om att digitalisera de nationella proven och sektorsansvaret för skolväsendets digitalisering är beroende av och har kopplingar till uppdraget att främja skolans digitalisering varför vissa insatser inom dessa uppdrag även nämns i denna redovisning.

Mål 1: Verksamheterna inom skolväsendet tar tillvara digitaliseringens möjligheter

För att ta tillvara digitaliseringens möjligheter behöver skolledare och pedagogisk personal en adekvat digital kompetens. För skolledare kan det exempelvis handla om beställarkompetens, teknisk kompetens för att upprätta en god infrastruktur, kompetens att leda och organisera arbetet och kompetens att hantera tillgången till digitala lärvverktyg utifrån dataskyddsförordningarna. För pedagogisk personal handlar det bland annat om att kunna välja och värdera digitala lärresurser, kompetens att använda digitala verktyg i undervisning och administration och kompetens att kombinera undervisningsverktyg, analoga som digitala, utifrån vad som skapar bäst förutsättningar för barnens eller elevernas lärande. Under pandemin har även behoven av kompetens inom fjärr- och distansundervisning varit särskilt stora.

För att digitaliseringen ska kunna bidra till en förbättrad undervisning och arbetssituation för lärare och annan pedagogisk personal krävs tillgång till adekvata digitala enheter, fungerande nätverk och infrastruktur, funktionella administrativa system och tillgång till adekvata digitala lärresurser/läromedel. Digitaliseringen behöver vara en del av det systematiska kvalitetsarbetet och det behöver finnas en samsyn i verksamheten kring hur de digitala verktygen ska användas. Skolledningen har övergripande ansvar för att organisera och leda arbetet. För att eleverna på ett likvärdigt sätt ska kunna använda sig av de digitala lärvverktyg de har tillgång till i undervisningen behöver skolan erbjuda relevant utbildning i de programvaror som används.

För att skapa mer långsiktigt hållbara system och processer inom skolväsendet behöver arbetet med skolans digitalisering systematiskt utvecklas utifrån forskning och beprövad erfarenhet.

Skolverkets arbete under 2017–2021

För att stödja huvudmannen i ansvaret att organisera och genomföra utbildning som tar tillvara digitaliseringens möjligheter arbetar Skolverket på olika sätt för att öka den digitala kompetensen hos våra målgrupper. Vi erbjuder dels kompetensutvecklingsinsatser som är särskilt inriktade mot digitalisering, dels insatser som har annat huvudsakligt fokus men som har inslag av digitalisering. Utöver detta samverkar Skolverket som sektorsansvarig myndighet med många myndigheter och aktörer⁶ för att skapa goda nationella förutsättningar för skolväsendets digitalisering. Bland annat samverkar Skolverket med lärosäten med lärarutbildning, aktörer som erbjuder digitala lärresurser samt aktörer som arbetar med nationell infrastruktur och standardisering. Vi arbetar även med att förbereda huvudmän och skolor inför de kommande digitala nationella proven.

För att ge en bild av Skolverkets arbete med målet att ta tillvara digitaliseringens möjligheter har vi nedan valt att ge exempel på insatser utifrån två olika områden, fjärr- och distansundervisning samt styrning och ledning.

För att förbättra undervisning och lärmiljö genom ökad kvalitet inom fjärr- och distansundervisning erbjuder Skolverket:

- en webbkurs om nätbaserat lärande och flexibla studieformer för vuxenutbildningen,
- en webbkurs om fjärrundervisning för grundskola, gymnasieskola och vuxenutbildning.
- webinarier för skolledare och huvudmän
- stödmaterial och forskningsartiklar om distansundervisning på skolverket.se.

För att stödja skolledningen till mer långsiktigt hållbara system och processer kopplat till digitalisering erbjuder Skolverket:

- ett digitalt processtöd för att ge skolledare och huvudmän ökad kunskap om digitaliseringens möjligheter på organisationsnivå genom modulen Leda digitalisering.
- ett individuellt processtöd till huvudmän eller skolor med stora utvecklingsbehov kopplat till digitalisering, där processtödjare från Skolverket under sex månader stödjer verksamheten i att systematiskt utveckla sitt digitaliseringsarbete. Under 2020–2021 har processtödet genomförts med ett 70-tal skolor/huvudmän. Återkoppling från deltagarna visar att 90 procent upplever att de efter avslutad insats har utvecklat sitt arbete med skolans digitalisering i hög eller mycket hög utsträckning. Som exempel nämns ofta att de ökat sin digitala kompetens och arbetar mer strukturerat.

---

⁶ Internetstiftelsen, Statens Medieråd, RISE, UR, SPSM, SKR, Lärosäten, UKÄ, Friskolornas riksförbund, Idéburna friskolors riksförbund, Lärarförbundet, Lärarnas riksförbund, Elevorganisationerna, Sambruk, Swedish Edtech, Läromedelsföretagen, Swedish Edtest, Skolforskningsinstitutet, Skolinspektionen, Sunet, DIGG, eSam,

- en kurs om pedagogiskt ledarskap och digitalisering av skolväsendet, 7,5 hp, genomfördes med 35 deltagare i samarbete med Umeå universitet under läsåret 20/21. Utbildningen riktade sig till rektorer och syftade till att utveckla deltagarnas kunskap och förståelse kring övergripande begrepp och relevant policy för skolans digitalisering samt att förstå samspelet mellan digitalisering, organisering och förändringsarbete.

Vidare har digitalisering skrivits fram i rektorsprogrammets program mål (2019) samt i underlagen till de nulägesanalyser som genomförs i samverkan med de huvudmän som erbjuds processtöd från Skolverket inom *Samverkan för bästa skola* och *Riktade insatser för nyanlända elevers lärande*.

Lägesbeskrivning

Mål 1 handlar om att verksamheterna inom skolväsendet ska ta tillvara digitaliseringens möjligheter att bidra till en förbättrad undervisning, arbetssituation och förbättrade system och processer.

Skolverkets uppföljning av digitaliseringsstrategin visar att andelen rektorer som uppger att det finns en strategi eller plan för arbetet med digitalisering på skolan eller förskolan (digitaliseringsplan) och att arbetet följs upp varje år eller oftare har ökat sedan 2018. Dock är det fortfarande omkring två av tio rektorer som inte har en plan eller inte vet om det finns en sådan. Trots att digitaliseringsplaner är vanliga och att majoriteten av rektorerna svarar att de följer upp planerna regelbundet, är det en relativt stor andel av rektorerna som svarar att de inte tagit reda på hur situationen ser ut i verksamheterna inom de olika områden vi frågat om. Det gäller till exempel personalens behov av kompetensutveckling inom digital kompetens och hur personalens arbetssituation påverkas av skolans digitala lärplattform. Det finns också behov av kompetensutveckling vad gäller rektorernas förmåga att leda utvecklingen av verksamheternas digitalisering. Vanligt är att det finns behov av kompetensutveckling när det gäller att leda utveckling av undervisningen med hjälp av digitala verktyg. Men det finns behov även inom andra områden, som exempelvis att hantera personuppgifter (GDPR).

Skolverkets uppföljning av digitaliseringsstrategin visar att de flesta lärare använder olika digitala verktyg för att anpassa undervisningen, vanligast är att man använder inlästa böcker, följt av rättstavningsprogram. Drygt två av tio lärare i förskoleklass, grundskola, samt grund- och gymnasiesärskola uppger dock att de inte har tillgång till de digitala verktyg de behöver för att utforma undervisningen för elever som är i behov av extra anpassningar eller särskilt stöd.

Covid-19-pandemin har bidragit till en stor ökning av fjärr- och distansundervisning. Nästan alla verksamheter inom komvux på grundläggande och gymnasial nivå samt komvux i sfi, men även gymnasieskolan har haft fjärr- eller distansundervisning någon gång under pandemin. Rektorerna för framför allt komvux på grundläggande och gymnasial nivå samt komvux i sfi bedömer även i

större utsträckning än rektorer för övriga skolformer att pandemin påverkat behovet av investeringar i digitala verktyg och digital infrastruktur.

Relativt många bland förskolepersonal och lärare uppger att de har problem med krånglande datorer eller surfplattor. När det gäller förskolepersonal är det fyra av tio som svarar att de påverkas minst varje vecka av att datorer eller surfplattor krånglar. Bland lärare är motsvarande andel fem av tio. Vi kan dock se att tillgången till snabb teknisk it-support och till pedagogisk it-support har ökat sedan 2018. Sex av tio bland förskolepersonal får kontakt med teknisk it-support omgående eller samma dag. En liten andel, fem procent, har inte tillgång till teknisk it-support och nästan samtliga av dessa arbetar på en fristående förskola. Knappt åtta av tio lärare inom skola och komvux får kontakt med teknisk it-support omgående eller samma dag. När det gäller pedagogiskt it-stöd är det en av tre rektorer för fristående förskolor och en av tio rektorer för kommunala förskolor som inte har tillgång till detta. Inom övriga skolformer är det mindre än en av tio som inte har tillgång till pedagogiskt it-stöd.

Bland lärare i skola och inom komvux är det mellan en och två av tio lärare som anser att skolans lärplattform endast i mycket liten utsträckning eller inte alls underlättar deras arbetssituation. Uppföljningen visar också att en stor andel av rektorerna inte har tagit reda på hur lärplattformar påverkar personalens arbetssituation.⁷

En viktig del i Skolverkets arbete med att digitalisera de nationella proven är att informera huvudmännen om vilka tekniska förutsättningar som behöver finnas på plats. Under 2021 genomfördes en kartläggning av tekniska förutsättningar bland de huvudmän som kommer att beröras av de digitala nationella proven. Kartläggningen visade att de grundläggande förutsättningarna som strömförsörjning, bredband och digitala enheter fanns på plats i hög utsträckning. Däremot saknas det i många fall anslutning till identitetsfederation, inloggningstjänst för elever och personal, samt flerfaktorsautentisering.

Mål 2: Adekvat digital kompetens

För att barn och elever ska få möjlighet att utveckla en adekvat digital kompetens behöver förskollärare, lärare och övrig pedagogisk personal ha tillgång till adekvata digitala lärverktyg och kompetens att välja och använda dessa i sin undervisning utifrån läro-, kurs- och ämnesplaner. De behöver även ha didaktisk kunskap och en bred uppsättning metoder och arbetssätt, för att kunna använda digitala lärverktyg i den egna undervisningen. Det kräver i sin tur att ledningen

---

⁷ Med digital lärplattform menar vi en plattform för till exempel pedagogisk dokumentation, administration och kommunikation med elever och vårdnadshavare. Till exempel Vklass, Unikum eller SchoolSoft

har kompetens att organisera och leda digitaliseringsarbetet så att de verktyg som köps in är anpassade till undervisningen, att personalen får tillgång till den kompetensutveckling de behöver och att skrivningar i läro-, kurs- och ämnesplaner är kända, lokalt uttolkade och tillämpade.

Skolverkets arbete under 2017 - 2021

Under perioden 2017–2018 reviderades samtliga läro-, kurs- och ämnesplaner för att förstärka och förtydliga digitalisering. Utifrån EU:s nyckelkompetenser och Digitaliseringskommissionens beskrivning av digital kompetens beskrivs fyra aspekter av digital kompetens i styrdokumentet. Det handlar om att utveckla förståelse för hur digitalisering påverkar individen och samhällets utveckling. Det handlar också om att utveckla förmågan att använda och förstå digitala system och tjänster, att förhålla sig till medier och information på ett kritiskt och ansvarsfullt sätt samt att lösa problem och omsätta idéer i handling på ett kreativt sätt, med användning av digital teknik.

Målgruppernas tillgång till kompetensutvecklande material är omfattande. Vid sidan av Skolverkets insatser finns en rad offentliga organisationer som också tillgängliggör information och material. Samverkan mellan dessa offentliga aktörer finns inom ramen för Skolverkets sektorsuppdrag för skolväsendets digitalisering.

För att stödja kompetensen att välja och värdera digitala resurser i undervisningen erbjuder Skolverket ett kortare stödmaterial med reflektionsfrågor samt en mer djupgående webbkurs.

För att öka kunskapen om läro-, kurs- och ämnesplanernas skrivningar om digital kompetens erbjuder myndigheten bland annat:

- kommentarmaterial till läroplanerna för förskoleklass, fritidshem, grundskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola och kommunal vuxenutbildning där styrdokumentens skrivningar konkretiseras
- diskussionsunderlag för förskoleklass, grundskola, gymnasieskola och gymnasial vuxenutbildning för ett systematiskt arbete med implementering av styrdokumentens skrivningar
- texter och podcasts om de fyra aspekterna av digital kompetens
- stödmaterial för undervisning i förskola samt för undervisning i ämnena musik, slöjd, bild, idrott och hälsa samt samhällskunskap
- moduler för ämnesdidaktisk kompetensutveckling i matematik, naturvetenskap, samhällskunskap och teknik

Utifrån att programmering infördes som ett nytt ämnesinnehåll i flera läroplaner 2017 erbjuder Skolverket:

- uppdragsutbildningar om 7,5 respektive 5 högskolepoäng i grundläggande programmering för lärare i matematik och teknik i grundskola och gymnasieskola.

- webbkursen Om programmering, en grundläggande utbildning som riktar sig till alla som arbetar i förskola, skola och vuxenutbildning.
- webbkursen Att programmera, en grundläggande utbildning i tre olika programspråk för lärare som undervisar i matematik eller teknik.
- workshopserier i programmering utifrån innehållet i webbkurserna Om programmering och Att programmera
- moduler i matematik- och programmeringsdidaktik för grundskola, grundsärskola, gymnasieskola och kommunal vuxenutbildning samt modul i teknik för grundskola åk 4–9.
- stödmaterial för programmering i teknikämnet åk 4–9

För att stödja arbetet med att ge eleverna ett ökat kritiskt och ansvarsfullt förhållningssätt till digitala verktyg och medier erbjuder Skolverket två moduler, *Säker användning av nätet* och *Kritisk användning av nätet*. Modulerna är utformade för att användas för kollegialt lärande och riktar sig till lärare och skolbibliotekarier. Skolverket erbjuder också kortare stödmaterial för undervisning i källkritik riktade till alla skolformer från förskola till vuxenutbildning.

Lägesbeskrivning

Mål 2 handlar om att alla barn och elever i skolväsendet ska ges förutsättningar att utveckla en adekvat digital kompetens. I det följande ges exempel på hur det ser ut i skolväsendets verksamheter utifrån de uppföljningar som genomförts.

En förutsättning för att barn och elever ska kunna utveckla sin digitala kompetens är att personal i förskola och lärare har didaktisk digital kompetens. Lärare och förskolepersonal behöver ha kompetens för att kunna välja rätt verktyg samt att kunna använda verktygen så att de stödjer undervisningen på ett adekvat sätt. Skolverkets uppföljning av digitaliseringsstrategin 2021 visar att när det gäller grundläggande datorkunskaper upplever de allra flesta bland personalen i förskolan och bland lärare att de har tillräckliga kunskaper. Inom andra områden finns dock ett större behov av kompetensutveckling. Inom programmering svarar majoriteten (av de lärare som har behov av kunskaper inom programmering), att de inte har tillräckliga kunskaper. Även när det gäller till exempel att ha ett kritiskt förhållningssätt till information på internet och i sociala medier finns det behov av kompetensutveckling.

En annan viktig förutsättning för att barn och elever ska kunna utveckla sin digitala kompetens är tillgången till digitala verktyg. Uppföljningen visar att tillgången till digitala verktyg, i form av datorer och surfplattor generellt sett är god. I vissa skolor är tillgången till digitala verktyg dock betydligt mindre. I uppföljningen har vi undersökt användningen av digitala verktyg i förskolan. Nio av tio bland förskolepersonalen svarar att de använder dator eller surfplatta minst en gång i veckan i arbetet med barngruppen, drygt hälften att de använder dator eller surfplatta varje dag, vilket inte har ändrats sedan 2018. Vi har även

undersökt hur ofta lärare använder digitala verktyg i olika ämnen. I de flesta skolformer är det vanligast att digitala verktyg används inom lektioner i språk.

En aspekt av digital kompetens är ett kritiskt och ansvarsfullt förhållningssätt vid användning av informations- och kommunikationsteknik, både för att identifiera möjligheter och risker och för att kunna värdera information. Uppföljningen visar att det finns skillnader mellan årskurser och skolformer när det gäller att arbeta med källkritisk granskning och kritisk informationssökning. Det är vanligare att arbeta med detta i de högre årskurserna. Det kan förklaras av att användningen av digitala verktyg – och därmed också behovet av källkritik – ökar med barnens och elevernas ålder.

När det gäller förskolan ska utbildningen ge barnen förutsättningar att utveckla adekvat digital kompetens genom att de ges möjlighet att utveckla förståelse för den digitalisering de möter i vardagen, det kan till exempel vara att många saker i hemmet är programmerade. Uppföljningen visar att ungefär en tredjedel av förskolepersonalen arbetar minst varje månad med att öka barnens förståelse för detta. Två av tio uppger att de aldrig arbetar med detta.

Mål 3: Systematisk användning av forskning och uppföljning

För att öka den systematiska användningen av kunskapsunderlag och forskning i utvecklingen av skolväsendets digitalisering behöver skolledning och personal ha tillgång till och ta del av kunskapssammanställningar, forskningsresultat och annan relevant kunskap i större utsträckning. De behöver också ha den forskningslitteracitet som krävs för att kunna omsätta resultat av forskning till utveckling av den egna verksamheten.

Skolverkets arbete under 2017–2021

För att öka tillgången till kunskapsunderlag och forskning samarbetar Skolverket med olika universitet och högskolor för att sammanställa och sprida kunskap om resultat av forskning inom utbildningsområdet. Skolverket har under 2017–2021 publicerat sammanlagt 71 forskningsartiklar kopplat till skolväsendets digitalisering. För att informera även de som inte själva aktivt söker forskning har artiklarna marknadsförts i Skolverkets kanaler, såsom nyhetsbrev och sociala medier. Sedan 2017 har vi haft en ökning av antalet sidvisningar varje år. Digitalisering är ett av 11 kunskapsområden som Skolverket tar fram forskningsartiklar kring, och är, sett till antalet besök, ett av de mest populära områdena.

Myndigheten har också tagit fram en kunskapsöversikt om digitalisering i skolan. Den ger en bild av hur tillgången till teknik har förändrats, hur synen på lärande förändras samt lärares och elevers möjligheter och utmaningar att använda digital teknik i undervisningen. Översikten vänder sig till alla verksamma inom förskola och skola och har laddats ner cirka 17 000 gånger sedan den publicerades 2018.

Ett annat sätt att sprida kunskap från forskning inom utbildningsområdet är genom Skolverkets moduler och webbkurser som vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

Lägesbeskrivning

Mål 3 handlar om systematisk användning av forskning och uppföljning i verksamheterna. I det följande ges exempel på hur det ser ut i skolväsendets verksamheter utifrån de uppföljningar som genomförts.

Enligt digitaliseringsstrategin är det betydelsefullt med forskning som grund för att kunna utveckla såväl verksamheter som insatser. I uppföljningen av strategin frågade vi därför rektorer om de har en utpekad person i verksamheten som arbetar med att sprida kunskap om forskning gällande digitalisering. Det är vanligare att en sådan person finns utpekad hos kommunala huvudmän än hos enskilda. Inom samtliga skolformer svarar majoriteten av rektorerna att det finns en utpekad person som arbetar med att sprida forskning kring digitalisering. Det finns dock rektorer som uppger att de saknar en sådan person. Det är vanligare att en sådan person saknas bland fristående förskolor, grundskolor och gymnasieskolor jämfört med kommunala motsvarigheter.

I en uppföljning som publicerades 2020 uppgav var tionde huvudman inom grund- och gymnasieskolan att någon eller några av deras skolor deltar i ett forskningsprojekt om digitalisering.⁸ Andelen var högre bland kommunala huvudmän jämfört med enskilda.

Vad gäller förekomsten och uppföljning av digitaliseringsplan uppger omkring två av tre förskolor, skolor och komvux att de har en digitaliseringsplan som de följer upp varje år eller oftare. Andelen har ökat sedan 2018.

Självvärderingsinstrument som till exempel LIKA eller SELFIE för att följa upp skolans digitalisering används främst av kommunala grundskolor och gymnasieskolor. Knappt hälften av rektorerna för kommunala grundskolor och gymnasieskolor svarar att skolan använder självvärderingsinstrument.⁹

---

⁸ Skolverket, 2020, *Huvudmännens arbete med skolans digitalisering*.

⁹ Lika (it-tempen för skolan och förskolan) är ett självskattningsverktyg som förvaltas av SKR. Selfie (Self-reflection on Effective Learning by Fostering the use of Innovative Educational technologies) förvaltas av Europeiska kommissionen.

Mål 4: Nationella resurser

Det fjärde målet i verksamhetslogiken är i första hand ett internt mål för Skolverkets arbete.

I arbetet med att ta fram nationella insatser för skolutveckling behöver Skolverket fortlöpande kunskap om digitaliseringsstrategins måluppfyllelse. För att säkerställa att vi ger ett adekvat stöd behöver vi kontinuerligt följa upp våra insatser och stödmaterial. Skolverket behöver också fortsätta att systematiskt samordna och sprida information mellan närliggande uppdrag, som uppdrag att digitalisera de nationella proven och sektorsansvaret för skolväsendets digitalisering. För att skapa nationella förutsättningar för skolväsendets digitalisering är även samverkan med andra myndigheter och berörda aktörer, som exempelvis SKR, av stor vikt.

Skolverkets arbete under 2017–2021

Skolverket har följt upp målen i digitaliseringsstrategin vid tre tillfällen, vilka har redovisats 2019, 2020 samt 2022.¹⁰ Syftet är att ge en samlad nationell beskrivning av hur verksamheterna i de undersökta skolformerna utvecklas i förhållande till målen och delmålen i den nationella digitaliseringsstrategin. De två uppföljningarna som redovisats 2019 och 2022 bygger på enkäter som skickats ut till förskolepersonal, lärare och rektorer i förskola, förskoleklass, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola, samt kommunal vuxenutbildning. Uppföljningen som redovisades 2020 var riktad särskilt till huvudmän för grundskola och gymnasieskola och beskrev vilket ansvar de tog i arbetet med skolornas digitalisering.

Skolverket följer kontinuerligt upp de insatser som myndigheten tagit fram inom uppdraget att främja skolväsendets digitalisering. Exempelvis sammanställs erfarenheter efter varje deltagaromgång av *Riktade insatser för skolans digitalisering* för att kunna användas för uppföljning och utveckling av insatsen.

Inom uppdrag att digitalisera de nationella proven har Skolverket genomfört en kartläggning av huvudmännens tekniska och infrastrukturella förutsättningar inför att skolorna ska genomföra digitala nationella prov.

Den sammantagna uppföljningen har gett Skolverket en tydligare bild av behoven hos olika huvudmän vilket bland annat resulterat i att myndigheten utvecklat insatser utifrån olika verksamheters behov och även erbjuder insatser särskilt riktade till verksamheter med stora utvecklingsbehov.

Som sektorsansvarig myndighet för skolväsendets digitalisering har Skolverket under 2021 fört regelbundna samtal med elevorganisationerna, lärarfacken och

---

¹⁰ Skolverket, 2019, *Digital kompetens i förskola, skola och vuxenutbildning*, Skolverket, 2020, Huvudmännens arbete med skolans digitalisering, samt Skolverket, 2022, Uppföljning av digitaliseringsstrategin 2021.

huvudmannorganisationerna för att kartlägga vilka utvecklingsbehov de upplever kopplat till elevernas digitala lärmiljö och personalens digitala arbetsmiljö. Informationen har sammanställts för att utgöra underlag för fortsatt arbete med att stödja och driva på skolsektorns digitalisering. Till exempel har elevorganisationerna diskuterat likvärdigheten i det praktiska användandet av digitala verktyg och lärarfacken har lyft frågan om lärares möjlighet att påverka tillgången till digitala lärverktyg.

För att skapa goda nationella förutsättningar för skolväsendets digitalisering har Skolverket sedan 2020 inom sektorsansvaret bjudit in till samverkan med berörda myndigheter och aktörer kring sju områden¹¹.

Lägesbeskrivning

I myndighetens arbete med de olika uppdragen kopplat till skolväsendets digitalisering finns ett stort behov av att ha kunskap om det aktuella läget i skolväsendet. Skolverkets uppföljningar, kartläggningen av huvudmännens tekniska miljö och samråd med målgruppen har gett en grund för att utveckla och ta fram stödmaterial som möter skolväsendets generella behov.

I den kartläggning myndigheten genomfört riktat till samtliga huvudmän som kommer att beröras av digitala nationella prov så var det närmare en fjärdedel som inte gick att nå eller valde att inte delta. De riktade insatserna för skolans digitalisering grundar sig på en frivillig intresseanmälan. Skolverket ser därför en risk att det finns huvudmän med stora utvecklingsbehov som inte deltar i våra uppföljningar och heller inte söker stöd i sitt utvecklingsarbete.

Skolverket hanterar flera olika uppdrag kopplat till digitaliseringsområdet och vi har en bred samverkan med andra myndigheter och aktörer för att främja den digitala utvecklingen inom skolväsendet. I detta arbete ser vi fortsatta behov av samordning både internt och externt.

Behov och prioriteringar för det fortsatta arbetet

Skolverkets arbete under 2022

Utifrån Skolverkets samlade bild av skolväsendets behov av stöd för att främja digitalisering planerar myndigheten följande insatser för att nå uppdragsmålen.

---

¹¹ [Sektorsansvar för skolans digitalisering - Skolverket](#)

För att öka kompetensen att leda och organisera för digitalisering planerar Skolverket under 2022 att erbjuda riktade insatser för skolans digitalisering till ytterligare 30–40 verksamheter som berörs av digitala nationella prov och som har stora utvecklingsbehov inom området. För att bredda det riktade stödet till fler skolformer planerar vi även att ta fram en pilot för förskola.

Modulen Leda digitalisering kommer att uppdateras utifrån nyare forskning och breddas till att även omfatta förskola. Materialet kommer att anpassas för att bättre passa mindre enskilda huvudmän och ett kompletterande stöd med digitala/fysiska workshops kommer att tas fram. Inom ramen för fortbildning för rektorer kommer en 7,5 hp kurs att erbjudas inom pedagogiskt ledarskap med inriktning digitalisering.

För att utveckla lärares digitala kompetens planerar Skolverket under 2022 att fortsatt erbjuda uppdragsutbildningar och workshops i programmering. Moduler och stödmaterial kommer att ses över och revideras utifrån förändringar i grundskolans nya kursplaner och erfarenheter från uppföljningar.

I arbetet med ämnesbetygsreformen förs de tidigare förstärkningarna av digitaliseringsperspektivet i läroplaner in i ämnesplanerna.

Skolverket planerar att följa upp de huvudmän som inte deltog i kartläggningen av digital infrastruktur i en sekundär analys för att få en tydligare bild. De kommer även få ett riktat utskick med information om digitala nationella prov och riktade insatser för skolans digitalisering. Skolverket planerar också att särskilt följa upp övergången till att uppsatser inom nationella prov skrivs på dator samt förtydligandet av digitalisering inom rektorsprogrammets program mål.

Under 2022 kommer Skolverket att planera myndighetens regionalisering och arbetet med nationella kvalitetsdialoger, i enlighet med regeringsuppdraget om insatser för ökad kvalitet och likvärdighet (2021/03837). Kvalitetsdialogerna ger en möjlighet att få en tydligare nationell bild av läget i skolväsendet. Genom att beakta digitaliseringsperspektivet i dialogerna skapar myndigheten ytterligare underlag för att anpassa insatser till målgruppernas behov kopplat till skolväsendets digitalisering.

Arbetet med dessa insatser och den samverkan med andra myndigheter och relevanta aktörer som sker inom Skolverkets sektorsansvar för skolväsendets digitalisering skapar förutsättningar för en mer likvärdig utveckling där digitaliseringens möjligheter används för att främja barns och elevers lärande.

Behov av fortsatta nationella prioriteringar inom området skolväsendets digitalisering

I Skolverkets uppföljningar ser vi fortsatta utvecklingsbehov kopplat till strategins tre fokusområden. Erfarenheter från våra möten med olika huvudmän visar en stor brist på likvärdighet gällande tillgång till digitala verktyg. Som exempel så har vi

mött en huvudman med strax under 100 elever vars tillgång till digitala verktyg består av en datasal med 15 datorer. Hos en annan huvudman använder lärarna sina privata mejladresser eftersom det inte finns några skoladresser. Även gällande användningen av digitala verktyg i undervisningen möter vi stora skillnader såväl inom som mellan skolor. Hos våra deltagare inom *Riktade insatser för skolans digitalisering*, som har stora utvecklingsbehov inom området, används de digitala verktygen i stort sett uteslutande för att skriva text, söka information och presentera fakta. Många uppger även att de har begränsade kunskaper om skrivningar om digitalisering i läro-, kurs- och ämnesplaner. Covid 19-pandemin har aktualiserat behov av kompetenser för att undervisa och kommunicera digitalt. Vi ser därmed behov av att utöka kunskaperna om hur digitaliseringens möjligheter kan användas i utbildning.

Inom sektorsansvaret har Skolverket genomfört samråd med elevorganisationerna för att diskutera elevers digitala lärmiljö. Motsvarande samråd har även genomförts med representanter för lärarfacken om lärares digitala arbetsmiljö. Dessa samråd har uppmärksammat myndigheten på att det kan finnas en osäkerhet i vem som har ansvaret för att ge eleverna grundläggande kompetens i att använda hårdvara och mjukvara. Representanter för elevorganisationerna uppger att eleverna får uppgifter att lösa i olika digitala verktyg men att de inte får den handledning de behöver för att använda verktygen. De övergripande beskrivningarna av elevernas digitala kompetens är framskriven i läroplanernas del 1 som handlar om skolans värdegrund och uppdrag och i del 2, övergripande mål och riktlinjer. Därigenom läggs ansvaret för att eleverna utvecklar en digital kompetens på alla lärare. En möjlig förklaring som Skolverket ser, när det gäller osäkerhet kring ansvaret, är att lärare ofta upplever stoffträngsel i sina ämnen och därför prioriterar det innehåll som skrivs fram i kurs-, och ämnesplaner. Eftersom detta är en fråga som riskerar att påverka förutsättningarna för eleverna att utveckla en adekvat digital kompetens ser Skolverket att det är viktigt att fördjupa våra kunskaper kring detta.

Huvudmän med ett lågt elevantal, enskilda och offentliga, har särskilda utmaningar när det gäller skolväsendets digitalisering utifrån ekonomiska och personella resurser. Medarbetare hos dessa huvudmän har generellt färre stödfunktioner och fler ansvarsområden än de som arbetar i större organisationer.

I Skolverkets forskarsamråd om digitalisering, undervisning och lärande lyftes flera områden där kunskap fortfarande saknas, till exempel behov av mer kunskap om olika digitala verktyg och lärresurser, om ledningsperspektivet, om hur relationer påverkas och om hur ämneskunskaper förändras. För att forskningen ska bli tillgänglig för verksamheten förde deltagarna i forskningssamrådet också fram vikten av att den utgår från praktikens frågor och utmaningar och att den kommuniceras på ett tillgängligt sätt.

Eftersom vi ser fortsatta utvecklingsbehov kopplat till samtliga fokusområden behöver arbetet med skolväsendets digitalisering även fortsatt prioriteras. Fokus behöver särskilt riktas mot bristen på likvärdighet och fortsatt implementering av nationella styrdokument. För att minska de skillnader i förutsättningar som finns

mellan huvudmän ser vi behov av ett kontinuerligt arbete med att ta fram nationella stöd och lösningar som är anpassade till huvudmäns olika behov. För att öka likvärdigheten ser vi även behov av fortsatta insatser riktade mot de verksamheter som har stora utvecklingsbehov kopplat till digitalisering. Samtidigt sker den digitala utvecklingen snabbt och även de huvudmän som idag är väl förberedda för skolväsendets digitalisering behöver stödjas i fortsatt utvecklingsarbete.

Skolutveckling är en långsiktig, ständigt pågående process i takt med tidens utmaningar, detta gäller inte minst digitaliseringsområdet. För att kunna ta tillvara digitaliseringens möjligheter och för att skapa likvärdiga förutsättningar för barn och elever behöver skolväsendet utvecklas i samverkan utifrån en gemensam riktning. Därför bedömer Skolverket att det även fortsatt är viktigt med en nationell strategi som pekar ut gemensamma mål för skolväsendets digitalisering. Som sektorsansvarig myndighet ser Skolverket att det ligger inom myndighetens instruktionsenliga uppdrag att i samverkan med berörda myndigheter och aktörer ta fram underlag för en fortsatt nationella strategi med tillhörande målsättningar och även framöver fortsätta arbetet med att främja och följa upp skolväsendets digitalisering.

Referenser

Regeringsbeslut 2020-12-17. Regleringsbrev för budgetåret 2021 avseende Statens skolverk (U2018/01224 (delvis), U2020/05328, U2020/06608 (delvis), m.fl.).

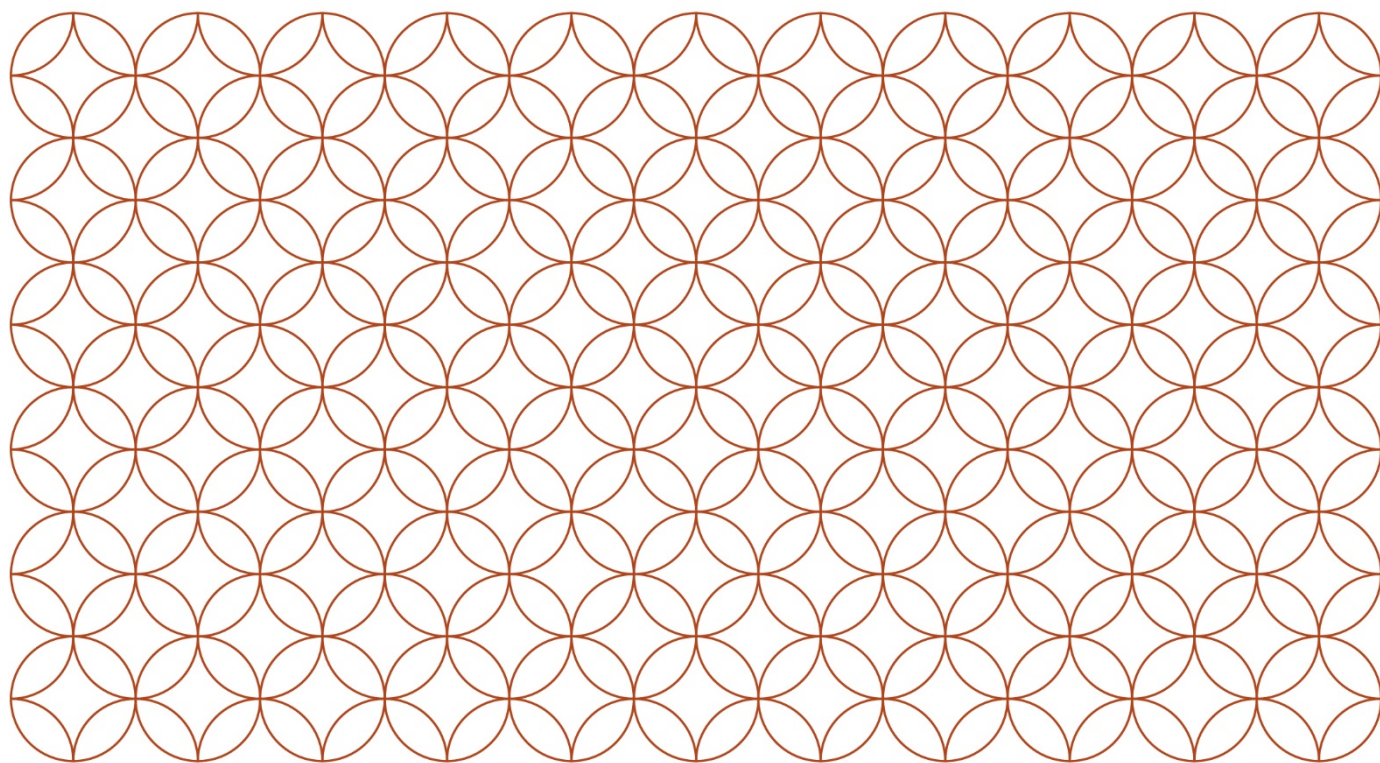
Regeringsbeslut, 2017-10-19, Bilaga I:1 *Nationell digitaliseringsstrategi för skolväsendet* (U2017/04119/S).

Skolverket (2020). *Huvudmännens arbete med skolans digitalisering*.

Skolverket (2022). *Skolverkets uppföljning av digitaliseringsstrategin 2021*.

Skolverket (2021) Införande av digitala nationella prov - En kartläggning av huvudmännens tekniska miljö och förutsättningar. Dnr : 7.5.2-2020:2062.

Klicka här för att skriva baksidestext.

Skolverket

www.skolverket.se